

РОЗДІЛ 9. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.4.1>

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Андрух В.В.,

*викладач кафедри організації досудового розслідування
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0009-5440-8099
e-mail: andrukhvitalii007@gmail.com*

Андрух В.В. Проблеми правового регулювання оскарження повідомлення про підозру.

Стаття присвячена вирішенню наукового завдання, що полягає у дослідженні проблемних питань, що виникають у зв'язку з реалізацією інституту оскарження повідомлення про підозру у досудовому кримінальному провадженні. Наголошено, що з метою забезпечення прав і свобод людини у кримінальному провадженні, положення кримінального процесуального законодавства закріплюють право підозрюваного на оскарження повідомлення про підозру. Проте відсутність чіткої правової регламентації матеріально-правових та кримінальних процесуальних підстав для здійснення такого оскарження призводить до порушення принципів розумності строків та застосування до особи належної правової процедури. Встановлено, що серед матеріально-правових підстав оскарження варто виокремлювати положення щодо повноти змісту підозри, правильності кримінально-правової кваліфікації, а серед кримінальних процесуальних підстав – належний суб'єкт, дотримання строків, наявність достатності доказів, роз'яснення прав підозрюваного, виконання порядку вручення повідомлення про підозру. Зазначено, що в контексті визначення рівня порушення прав і свобод людини критерій «істотності / неістотності» повинен впливати на встановлення підстав для оскарження повідомлення про підозру для забезпечення вимоги загальної справедливості кримінального процесу. Акцентовано увагу, що проблемою нормативного регулювання оскарження повідомлення про підозру є невизначеність перебігу процесуального строку, після закінчення якого може бути подана відповідна скарга у випадку, коли суб'єкти сторони обвинувачення повідомляють про нову підозру або змінюють первісне повідомлення про підозру. З'ясовано, що здійснення повідомлення про підозру охоплює декілька етапів, а тому розглядається крізь призму поєднання винесення процесуального рішення та виконання процесуальної дії. Констатовано, що бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, що проявляється у нездійсненні повідомлення про підозру, підлягає окремому оскарженню у частині невручення письмового повідомлення про підозру.

Ключові слова: дії чи бездіяльність; досудове кримінальне провадження; права людини; підозрюваний; процесуальний строк; повідомлення про підозру; оскарження.

Andrukh V. The problems of legal regulation of the appeal of the notice of suspicion.

The article is aimed at solving the scientific task of studying the problematic issues arising in connection with the implementation of the institute of appealing against a notice of suspicion in pre-trial criminal proceedings. It is noted that with a view to ensuring human rights and freedoms in criminal proceedings, the provisions of criminal procedure legislation enshrine the right of a suspect to appeal against a notice of suspicion. However, the lack of clear legal regulation of the substantive and criminal

procedural grounds for such an appeal leads to a violation of the principles of reasonableness of time limits and application of due process of law to a person. The author establishes that among the substantive grounds for appeal, the provisions on the completeness of the content of the suspicion, the correctness of the criminal law qualification should be distinguished, and among the criminal procedural grounds – the proper subject, compliance with the deadlines, availability of sufficient evidence, explanation of the suspect's rights, and compliance with the procedure for serving a notice of suspicion. It is noted that in the context of determining the level of violation of human rights and freedoms, the criterion of 'materiality/insignificance' should influence the establishment of grounds for appealing against a notice of suspicion to ensure the requirement of general fairness of criminal proceedings. The author emphasizes that the problem of regulatory regulation of appealing against a notice of suspicion is the uncertainty of the procedural time limit after which a relevant complaint may be filed if the prosecution parties notify a new suspicion or change the original notice of suspicion. It is found that the implementation of a notice of suspicion covers several stages, and therefore is considered through the prism of a combination of a procedural decision and the execution of a procedural action. It is stated that the inaction of an investigator, coroner, or prosecutor, which is manifested in the failure to serve a notice of suspicion, is subject to a separate appeal in terms of failure to serve a written notice of suspicion.

Key words: actions or inaction; pre-trial criminal proceedings; human rights; the suspect; procedural term; notification of suspicion; appeal.

Постановка проблеми. З метою забезпечення належного виконання вимог ст. 6 і ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ) при здійсненні кримінального судочинства, Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII [1] запроваджено механізм оскарження повідомлення про підозру. Його правова природа значно розширює можливості особи у здійсненні захисту своїх процесуальних і матеріальних прав шляхом подання скарги на повідомлення слідчого, дізнавача, прокурора про підозру (п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України). Однак додаткові гарантії захисту права від необґрунтованого звинувачення не призвели до створення ефективного засобу захисту прав особи, про що зазначено у змісті ст. 13 ЄКПЛ. Це пов'язано з тим, що механізм реалізації оскарження повідомлення про підозру залишається недосконалим, викликаючи неоднозначну оцінку при розгляді окремих проблем, пов'язаних з визначенням підстав, предмету та суб'єктів оскарження, дотриманням строків тощо. Неefективність оскарження повідомлення про підозру перетворює цей вид оскарження у процедурну формальність, шляхом реалізації якої неможливо захистити права і свободи людини на етапі досудового провадження.

Таким чином, тема, поставлена у заголовок до цієї статті, з огляду на відсутність належного унормування процедури реалізації оскарження повідомлення про підозру, вбачається актуальною та потребує здійснення подальшого наукового обґрунтування.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження проблем правового регулювання оскарження повідомлення про підозру у досудовому кримінальному провадженні. Досягнення визначеної мети передбачає доктринальний аналіз норм кримінального процесуального законодавства, вітчизняної судової практики та практики Європейського суду з прав людини.

Стан опрацювання проблематики. В теорії кримінального процесу особливостям реалізації інституту повідомлення про підозру присвячено чимало наукових досліджень. Разом з тим, значний науковий інтерес становлять правові аспекти механізму реалізації права на оскарження повідомлення про підозру відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, про що свідчать наукові напрацювання таких вчених як І.В. Басиста, О.З. Гладун, Н.В. Глинська, І.В. Гловюк, О.М. Дроздов, А.В. Мельниченко, В.В. Михайленко, А.С. Максименко, Г.В. Муляр, В.Т. Нор, А.І. Палюх, В.О. Попелюшко, Х.Р. Слюсарчук, О. С. Ховпун, О.Г. Шило, Т.О. Часова та інших. Але більшість сучасних досліджень повною мірою не охоплюють низку тих проблемних питань, що виникають у зв'язку з відсутністю чіткої правової регламентації у кримінальному процесуальному законі матеріально-правових та кримінальних процесуальних підстав для оскарження повідомлення про підозру, а також інших проблем правового регулювання оскарження повідомлення про підозру у досудовому кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Момент повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення визнається початковим етапом її притягнення до кримінальної відпо-

відальності (п. 14 ст. 3 КПК України) [2]. Разом з тим, набуття особою процесуального статусу підозрюваного небезпідставно загрожує обмеженням гарантованих Конституцією прав і свобод. Це пов'язано з тим, що представники сторони обвинувачення нерідко зловживають службовим становищем, повідомляючи особі про підозру за відсутності підстав (ст. 276 КПК України), з порушенням вимог щодо змісту (ст. 277 КПК України) та процедури вручення письмового повідомлення про підозру (ст. 278 КПК України), чим здійснюють відчутний тиск на неї [3, с. 14]. Водночас з метою недопущення погіршення процесуального становища особи кримінальним процесуальним законом передбачено право на оскарження повідомлення слідчого, дізнавача, прокурора про підозру, а також на здійснення досудового розслідування у розумний строк та застосування до особи належної правової процедури. Норми, що належать до наріжних принципів розумності строків та належної правової процедури, висвітлено й у низці нормативних актів міжнародного права, передусім у ст. 6 і ст. 13 ЄКПЛ [4, с. 114]. Однак зміст п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України встановлює лише строки подання скарги (після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду із обвинувальним актом), коли підстави оскарження повідомлення про підозру залишаються неврегульованими.

Варто зазначити, що визначені часові межі оскарження повідомлення про підозру вбачаються цілком обґрунтованими з урахуванням того, що при появі в особи процесуального статусу підозрюваного, вона набуває відповідних прав та обов'язків, зокрема й право на розгляд обвинувачення проти неї в суді в найкоротший строк (ч. 5 ст. 28 КПК України, ст. 283 КПК України) та право на звернення до прокурора, слідчого судді або суду з клопотанням про наявність підстав, що вказують на необхідність здійснення кримінального провадження у коротший, ніж передбачений кримінальним процесуальним законодавством, строк (ч. 6 ст. 28 КПК України). Зокрема практика Європейського суду з прав людини свідчить, що особа протягом тривалого періоду не може знаходитись у стані невизначеності через надмірну тривалість розгляду кримінальної справи, що є порушенням ч. 1 ст. 6 ЄКПЛ, де передбачено право особи на розгляд будь-якого висунутого кримінального обвинувачення проти неї упродовж розумного строку (справа «Merit v. Ukraine») [5].

Відсутність належного унормування підстав для скасування повідомлення про підозру відображено й у вітчизняній судовій практиці. Наприклад, в ухвалі Центрально-Міського районного суду м. Кривого Рогу (справа № 216/4025/23), слідчий суддя констатує, що кримінальний процесуальний закон не передбачає положень, якими було б визначено перелік підстав для скасування повідомлення про підозру у разі її оскарження та не встановлює обмежень щодо предмету перевірки слідчим суддею такого повідомлення. Для прийняття рішення у задоволенні скарги на повідомлення про підозру, слідчий суддя повинен враховувати загальні положення повідомлення про підозру, вирішуючи питання щодо наявності підстав для повідомлення про підозру у кримінальному провадженні (ст. 276 КПК України), дотримання вимог КПК України щодо змісту підозри (ст. 277 КПК України), дотримання строків та порядку вручення повідомлення про підозру (ст. 278 КПК України) [6]. В цьому контексті доречно згадати й концепт застосування до особи належної правової процедури, що охоплює принцип верховенства права та передбачає використання в правозастосовній діяльності тих норм, що регулюють ті чи інші правовідносини та фактично забезпечують захист прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження. Наприклад, у рішенні «Brozicek v. Italy» ЄСПЛ дійшов висновку, що держава при повідомленні про висунуте обвинувачення проти особи повинна забезпечити дотримання належної правової процедури, включаючи обов'язок перекладу такого повідомлення рідною мовою обвинуваченого, щоб останній володів інформацією у повному обсязі щодо вчинення якого кримінального правопорушення його підозрюють, з метою недопущення порушення права на захист та справедливий судовий розгляд [7].

Поруч з тим, питання перевірки повідомлення про підозру щодо обґрунтованості підозри або невинуватості особи не належить до предмету судового розгляду, який здійснюється слідчим суддею згідно з п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України. На цьому також наголошує Конституційний Суд України, що на стадії досудового слідства неможливо розглядати питання, пов'язані з порядком отримання доказів та їх оцінкою з позиції допустимості та достатності [8]. В іншому випадку, слідчий суддя замість здійснення судового контролю виконуватиме функцію розгляду кримінальної справи в суді, що суперечить принципу презумпції невинуватості (ст. 17 КПК України) [9, с. 145-146].

Тому слідчий суддя повинен здійснювати розгляд оскарження повідомлення про підозру з огляду на дотримання процесуального стандарту наявності «достатніх доказів (підстав)» для підозри (п. 3 ч. 1 ст. 276 КПК України), які встановлюють причинно-наслідковий зв'язок між особою, якій повідомлено про підозру, та вчиненим кримінальним правопорушенням.

Беручи до уваги розглянуту судову практику, необхідно підсумувати, що оскарження повідомлення про підозру головним чином передбачає забезпечення процесуального права на розумний строк досудового кримінального провадження щодо особи та процесуального права стосовно застосування до неї належної правової процедури. У випадку повідомлення особі про підозру сторона обвинувачення повинна звернутися до суду або припинити розпочате кримінальне переслідування в найкоротший строк.

Наявна правова невизначеність нормативного регулювання підстав оскарження повідомлення про підозру призводить до неспроможності забезпечити учасників кримінального провадження ефективним засобом захисту конвенційних прав. Хоча, зважаючи на положення Глави 22 КПК України, до повідомлення про підозру висувається низка вимог матеріально-правового та кримінального процесуального спрямування. До першої категорії можна віднести положення щодо повноти змісту підозри, правильності кримінально-правової кваліфікації, а до другої – належний суб'єкт, дотримання строків, наявність достатності доказів, роз'яснення прав підозрюваного, виконання порядку вручення повідомлення про підозру тощо. Проте оскарження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України не містить жодної згадки про матеріально-правові та кримінальні процесуальні підстави для такого оскарження, що ускладнює реалізацію відповідного права сторони захисту на етапі досудового кримінального провадження. Водночас судова практика нерідко звертається до з'ясування в конкретному провадженні окремих матеріально-правових та кримінальних процесуальних підстав для оскарження повідомлення про підозру, розглядаючи їх у відповідності до істотності чи неістотності порушень прав і свобод людини. Наприклад, у постанові Верховного Суду від 15.02.2022 року (справа № 219/12703/16-к) вирішено питання щодо неістотності порушення ст. 278 КПК України, коли повідомлення про підозру було вручено на наступний день після його складення, оскільки це не перешкодило і не могло перешкодити ухвалити законні й обґрунтовані судові рішення у цьому кримінальному провадженні [10]. Зазначимо, що в контексті визначення рівня порушення (можливого порушення) відповідних прав і свобод людини тільки критерій істотності / неістотності може впливати на встановлення підстав для оскарження повідомлення про підозру для забезпечення вимоги загальної справедливості кримінального процесу.

Серед інших проблем нормативного регулювання оскарження повідомлення про підозру необхідно виокремити неврегульованість у досудовому кримінальному провадженні початку перебігу процесуальних строків, визначених у п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України. Це питання набуває вагомого значення у випадках виникнення обставин для здійснення повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри (ст. 279 КПК України).

З моменту первинного повідомлення про підозру особа отримує право оскарження повідомлення слідчого, дізнавача, прокурора про підозру після спливу одного місяця (з дня повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку) або двох місяців (з дня повідомлення про підозру у вчиненні злочину). На цьому також наголошує Т.О. Лоскутов, що первинним актом обвинувачення можна вважати порушення кримінальної справи щодо особи [11, с. 116]. Проте деякі науковці вважають встановлений п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України проміжок часу необґрунтованим і таким, що суперечить загальним засадам кримінального провадження. Зокрема Х.Р. Слюсарчук називає «абсурдною» позицію законодавця про необхідність вичікувати спливу двох (одного) місяців із моменту первинного повідомлення про підозру у вчиненні злочину (проступку) для подання оскарження [12, с. 320]. Хоча, на наш погляд, обґрунтування зазначених строків полягає у тому, що шляхом повідомлення про підозру констатується початок реалізації обвинувачення, впроваджуючи у кримінальний процес особу, наділену процесуальним статусом підозрюваного [13, с. 25]. Така особа отримує можливість користуватися всім переліком прав, передбаченим ст. 42 КПК України, маючи дієві механізми захисту від кримінального переслідування. Вже після спливу окреслених строків, з метою реалізації права на розгляд обвинувачення проти особи в суді в найкоротший строк, вона цілком закономірно може оскаржити повідомлення їй про підозру, якщо протягом встановленого часу не було направлено до суду обвинувальний акт, або провадження не було закрито. Тому, вирішуючи питання щодо обчислення процесуального строку при повідомленні про нову підозру або зміні повідомлення про підозру, необхідно врахувати, що відлік часу

починається з моменту первинного повідомлення про підозру. У випадку, коли сторона обвинувачення змінює повідомлення про підозру, відбувається доповнення, уточнення або виключення певних фактичних даних, що стосуються попередньої підозри [14, с. 167]. За таких умов особа може оскаржити змінене повідомлення про підозру внаслідок спливу строків, передбачених п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, що обраховуються з моменту первинного повідомлення про підозру. В іншому випадку, коли має місце повідомлення особі про нову підозру, то оскарження такої підозри стає можливим тільки у разі спливу відповідних процесуальних строків, що починаються з моменту повідомлення про нову підозру.

Варто зазначити, що задовго до унормування оскарження повідомлення про підозру в порядку п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, судова практика містила непоодинокі випадки задоволення скарг щодо скасування повідомлення особі про підозру на підставі п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України внаслідок нездійснення слідчим, дізнавачем, прокурором відповідних процесуальних дій, які вони зобов'язані вчинити у встановлений процесуальним законодавством строк. Зокрема деякі науковці зауважують, що оскарження повідомлення про підозру має передбачати й можливу бездіяльність суб'єктів сторони обвинувачення у вигляді нездійснення повідомлення про підозру [15, с. 273; 16, с. 67]. Це пов'язано з подвійним розумінням інституту повідомлення про підозру. Одні науковці розглядають повідомлення про підозру виключно як процесуальне рішення [17, с. 239]. Інші висловлюють думку, що повідомлення про підозру є процесуальною діяльністю, зміст якої полягає у вчиненні певних дій відповідно до ст. 276-279 КПК України [18, с. 7]. Хоча, на наш погляд, прийняття рішення про проведення будь-якої процесуальної дії завжди передусім фактичному виконанню. Крім того така діяльність передбачає і попереднє складання слідчим, дізнавачем, прокурором тексту письмового повідомлення про підозру, і його подальше вручення особі. З цього вбачається, що здійснення повідомлення про підозру охоплює не один, а декілька етапів, у тому числі й складання письмового повідомлення про підозру, яке за своїм змістом є процесуальним рішенням, що виноситься без жодних часових обмежень. Наприклад, в ухвалі Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 09.10.2023 року (справа № 308/6380/23) слідчий суддя дійшов висновку, що процедура здійснення повідомлення про підозру умовно розділяється на такі етапи: 1) прийняття обґрунтованого рішення щодо необхідності здійснення особі повідомлення про підозру; 2) формування тексту повідомлення про підозру з урахуванням вимог, передбачених ст. 277 КПК України, та його підписання, що характеризує об'єктивацію внутрішнього волевиявлення уповноваженої посадової особи щодо прийнятого рішення; 3) доведення інформації до відома особи шляхом вчинення дій з вручення тексту підозри з дотриманням часових меж, встановлених ст. 278 КПК України [19]. Тож безпосереднє вручення особі складеного процесуального документа є завершальним етапом механізму здійснення повідомлення про підозру. Якщо при цьому не будуть дотримані конкретні часові межі, передбачені ст. 278 КПК України, особа має право оскаржити бездіяльність суб'єктів сторони обвинувачення за п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України у частині невручення письмового повідомлення про підозру.

Висновки. Оскарження повідомлення про підозру спрямовано на забезпечення процесуального права на розумний строк досудового кримінального провадження щодо особи, процесуального права стосовно застосування до особи належної правової процедури.

Після повідомлення про підозру особа не може тривалий час залишатися у стані невизначеності щодо результатів досудового кримінального провадження щодо себе. З моменту повідомлення про підозру суб'єкти сторони обвинувачення мають в найкоротший строк звернутися до суду або припинити кримінальне переслідування особи.

Проблемність правового регулювання оскарження повідомлення про підозру обумовлюється відсутністю правової регламентації у КПК України матеріально-правових (повнота змісту підозри, правильність кримінально-правової кваліфікації) та кримінальних процесуальних (належний суб'єкт, дотримання строків, наявність достатності доказів, роз'яснення прав підозрюваного, виконання порядку вручення) підстав для такого оскарження у досудовому кримінальному провадженні.

Матеріально-правові та кримінальні процесуальні підстави для оскарження повідомлення про підозру мають розглядатися через призму істотності / неістотності порушень вимог кримінального процесуального закону, що пов'язано з забезпеченням прав і свобод людини у кримінальному провадженні та з дотриманням вимоги загальної справедливості кримінального процесу.

Проблемою нормативного регулювання оскарження повідомлення про підозру є неврегульованість ситуації у досудовому кримінальному провадженні, коли суб'єкти сторони обвинувачення

повідомляють про нову підозру або змінюють повідомлення про підозру. У такому випадку законодавчо невизначеним є питання щодо початкового моменту перебігу процесуальних строків, визначених у п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України.

Якщо суб'єкти сторони обвинувачення повідомляють про нову підозру, то оскарження такої підозри є можливим лише після спливу відповідних процесуальних строків з моменту повідомлення про нову підозру. Проте у разі зміни повідомлення про підозру, остання може оскаржуватися в результаті спливу процесуальних строків, передбачених п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, що мають рахуватися з моменту первинного повідомлення про підозру.

Проблемним питанням оскарження бездіяльності суб'єктів сторони обвинувачення у вигляді нездійснення повідомлення про підозру є зміст нормативних приписів п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України, що не регламентують оскарження такого комплексного виду бездіяльності. Здійснення повідомлення про підозру включає декілька етапів, у тому числі складання письмового повідомлення про підозру, яке за своєю суттю є процесуальним рішенням, що виноситься без жодних часових обмежень.

Разом з тим, оскарження бездіяльності суб'єктів сторони обвинувачення у вигляді нездійснення повідомлення про підозру може оскаржуватися за п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України у частині невручення письмового повідомлення про підозру. Оскільки для вручення останнього змістом ст. 278 КПК України регламентовано конкретні часові межі.

Таким чином, у досудовому кримінальному провадженні процесуальне рішення у формі письмового повідомлення про підозру може оскаржуватися за п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, а бездіяльність суб'єктів сторони обвинувачення у вигляді невручення письмового повідомлення про підозру – за п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів. Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 48. Ст. 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19#Text> (дата звернення: 12.08.2024).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. №№ 90-91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.08.2024).
3. Муляр Г.В., Ховпун О.С., Часова Т.О. Механізм оскарження повідомлення про підозру як засіб захисту прав підозрюваної особи. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 228–233.
4. Новожилов В.С. Застосування належної правової процедури як завдання кримінального провадження: до питання про сутність та практичне значення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2019. Т. 26. № 4. С. 105–129.
5. Case of Merit v. Ukraine, № 66561/01, 30.03.2004. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:\[%22001-61685%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:[%22001-61685%22]) (дата звернення 12.08.2024).
6. Ухвала Центрально-Міського районного суду м. Кривого Рогу від 27.11.2023 р. Справа № 216/4025/23. Провадження № 1-кс/216/3085/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115330925> (дата звернення 12.08.2024).
7. Case of Brozicek v. Italy, № 10964/84, 19.12.1989. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-57612%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-57612%22]) (дата звернення 12.08.2024).
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень [...]. Рішення Конституційного суду України від 30.01.2003 № 3-рп/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-03#Text> (дата звернення 12.08.2024).
9. Лисенкова К.Є. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора в досудовому кримінальному провадженні через призму принципу змагальності сторін. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2015. № 3. С. 142–153.

10. Постанова Верховного Суду від 15.02.2022 р. Справа № 219/12703/16-к. Провадження № 51-4647км18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103402784> (дата звернення 12.08.2024).
11. Лоскутов Т.О. Кримінальне переслідування, здійснюване слідчим: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2011. 164 с.
12. Слюсарчук Х.Р. Оскарження повідомлення про підозру у кримінальному провадженні: *Contra spem spero! Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 314–322.
13. Лобойко Л.М., Лоскутов Т.О. Науково-практичний коментар до глави 22 КПК України. *Вісник прокуратури*. 2014. №3 (153). С. 23–31.
14. Сухомлин Ю.В. Розмежування підстав зміни підозри та повідомлення про нову підозру. *Шляхи реформування кримінальної поліції: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу (Київ, 18 лютого 2022 року)*. Київ. 2022. С. 166–170.
15. Холондович І.І. Практичні аспекти оскарження повідомлення про підозру у кримінальному провадженні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1(16). Т. 3. С. 273–276.
16. Гладун О., Зелінський О. Повідомлення про підозру: кримінальна процесуальна дихотомія. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. № 2. С. 58–72.
17. Капліна О.В. Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1(5). С. 238–242.
18. Алієва О.М. Загальний аналіз інституту повідомлення про підозру. *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Четверті юрид. читання (м. Одеса, 25 жовтня 2013 р.)*. Одеса: Астропринт, 2013. С. 7–12.
19. Ухвала Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 09.10.2023 р. Справа № 308/6380/23. Провадження № 1-кс/308/3864/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114049033> (дата звернення 12.08.2024).